

DEN
NATIONALE
TOLKE
MYNDIGHED

Notat om sektoransvar

Version: 5. februar 2016

Indhold

Tolkebistand til hørehandicappede	3
1. Generelt om sektoransvar	3
Eksempler.....	4
2. Kommuner.....	6
2.1 Skoleområdet.....	7
2.2 Sundhedsområdet.....	7
2.3 Arbejdsmarkedsområdet (Jobcenter).....	8
Eksempler.....	8
3. Regioner.....	10
3.1 Sygehusbehandling.....	10
3.2 Praktiserende læger, praktiserende speciallæger mv.	10
4. Uddannelsesområdet	11
5. Statsforvaltning.....	12
6. Politi.....	12
7. Domstole.....	13
8. Kirke	14
8.1 Folkekirke samt godkendte trossamfund:	14
8.2 Ikke godkendte trossamfund.....	14
9. Hvordan vurderer man, om der skal anvendes tolk?.....	14
a) Mødets forventede indhold	14
b) Alternative kommunikationsmuligheder.....	15
c) Mulighed for at lade pårørende tolke.....	15
d) Hvem skal man tale med.....	16
Fjerntolkning	16
Tolkemyndigheden kan hjælpe andre sektorer og myndigheder med at finde tolk!.....	18

Tolkebistand til hørehandicappede

Tolkemyndigheden behandler kun ansøgninger om tolk til **sociale aktiviteter**, som bestemt i Tolkeloven og de tilhørende bekendtgørelser.

Det betyder, at Tolkemyndigheden efter ansøgning bevilger tolk til de aktiviteter, hvor der ikke er andre, der er ansvarlige for tolkning. Der er således tale om en negativ afgrænsning af kompetenceområdet, i forhold til andre sektorer.

Når en myndighed er ansvarlig for tolkning, kaldes det sektoransvar. Det betyder, at en offentlig myndighed, der tilbyder borgerne en ydelse skal sikre, at dette tilbud er til rådighed for borgere med funktionsnedsættelser. Princippet gælder generelt, der er altså ikke behov for, at der er særlig hjemmel i en lovgivning.

1. Generelt om sektoransvar

Sektoransvarlighedsprincippet er et grundlæggende ulovsbestemt princip på linje med lighedsprincippet, magtfordrejningslæren og proportionalitetsprincippet. Sektoransvarlighedsprincippet er udtrykt flere steder i lovgivningen, eksempelvis og tydeligst i Forvaltningslovens § 7.

Sektoransvarlighedsprincippet siger, at den myndighed, som har ansvaret for at levere ydelser, tjenester eller service til borgerne i almindelighed har en tilsvarende forpligtelse til at sikre og finansiere, at disse ydelser, tjenester eller services er tilgængelige for mennesker med en funktionsnedsættelse. Princippet er et nemt og enkelt princip, som sikrer at borgeren får hjælp der, hvor kendskabet til behovet i den konkrete situation er størst (fx på en skole, en politistation osv.).

En myndighed har således pligt til at sikre sig, at de kan kommunikere med de borgere med kommunikationshandicaps, som myndigheden er i kontakt med. Dette gælder alle offentlige myndigheder, dvs. kommunalbestyrelser, regionsråd, og statslige myndigheder. Statslige myndigheder er eksempelvis kriminalforsorgen, politiet, forsvaret, statsforvaltningen, Udbetaling Danmark osv.

Det er myndigheden selv, som afgør om der konkret er behov for tolk. Hvis myndigheden vurderer, at kommunikationen kan foregå på anden vis og lige så forsvarligt som ved almindelig samtale, kan man give afslag på at tolke samtalen. Myndigheden skal ved afgørelsen fx se på, hvilken type samtale man må påregne, om samme informationsbehov kan gives alternativt på nettet eller ved skriftlighed (folder eller lignende), som borgeren kan læse osv.

Princippet gælder uanset om det er myndigheden der henvender sig til borgeren, eller om det er borgeren, der ønsker at tale med myndigheden.

Eksempler

- En døv borger spørger en kommunal gartner om vej til nærmeste købmand: Samtalens underordnede karakter gør, at gartneren kan forsøge sig med at pege eller evt. tegne ruten ned. Der vil ikke være pligt til at fremskaffe en tolk
- En døv borger henvender sig ved politiets skranke for at anmelde et bedrageri: Det er vigtigt her at få fastslået mange detaljer, så politiet skal sikre en tolk til samtalen
- En hørehandicappede borger indlægges på sygehuset og ønsker nu en samtale med lægen, så han kan få afklaret sine behandlingsmuligheder. Samtalens karakter bør normalt tilsige tolk, da mange informationer ellers kan gå tabt
- Samme hørehandicappede borger som ovenfor møder lægen på gangen og vil fortælle en rigtig sjov episode, han har oplevet nede i cafeteriaet. Lægen kan ud fra samtalens karakter vurdere, at der ikke er behov for tolk.
- En døv borger besøger sin nabo, som er indlagt på sygehus. Han vil gerne spørge lægen, hvad naboen egentlig fejler: Personalet kan afslå tolk, da de ikke ønsker at drøfte sygdomsforløbet med en nabo.
- Døve forældre til et indlagt hørende 8-årigt barn ønsker tolk til samtale med lægen om behandlingen. Uanset lægen sagtens kan kommunikere med barnet om behandlingen, bør der bevilges tolk til forældrene alene ud fra etiske overvejelser

Generelt kan man som myndighed have som rettesnor, at såfremt man ville have tilbudt tid til en samtale med en hørende person, bør man også sikre hørehandicappede en ordentlig kommunikation.

Hvis myndigheden tilbyder en service over for alle andre, skal den også tilbydes hørehandicappede – man kan ikke afslå deltagelse med begrundelse i store tolkeudgifter. Hvis en kommune fx bevilger et kursusophold til alle sine plejefamilier, men undlader at tilbyde kurset til en døv plejefamilie fordi det bliver for dyrt med tolk, er det ulovlig forskelsbehandling.

Det er ligegyldigt, om det er myndigheden eller borgeren, som tager initiativ til kontakten: møder en hørehandicappede borger op og ønsker at tale med sin sagsbehandler eller at blive betjent ved en kvikskranke, skal myndigheden sikre sig, at de kan kommunikere med borgeren.

Hvis en offentlig myndighed inviterer en bestemt og sluttet kreds af borgere til et møde, skal myndigheden sørge for en tolk, såfremt nogle af deltagerne har behov herfor.

Inviteres der helt åbent til alle borgere (**et offentligt møde**), skal den hørehandicappede borger derimod have en bevilling til tolk hos Tolkemyndigheden. Et sådant møde vil være omfattet af tidsubegrænset tolkning, da det er møde med adgang for alle, afholdt af offentlig myndighed. Når et bibliotek således inviterer til foredrag med en forfatter, skal borgeren søge om tolk ved Tolkemyndigheden.

Alle **offentlige** møder afholdt af andre myndigheder er således omfattet af Tolkemyndighedens kompetence. Ved tvivlsspørgsmål er man altid velkommen til at kontakte os og få rådgivning om sektoransvar. Tolkemyndigheden tilbyder herudover, efter anmodning, at være behjælpelig med at finde en tolk til hørehandicappede borgere.

Afslag på at skaffe en tolk er i nogle tilfælde en afgørelse i forvaltningslovens forstand, i andre tilfælde er det faktisk forvaltningsvirksomhed.

Uafhængigt af, om afslaget i sig selv er en afgørelse, vil det efter omstændighederne være mulighed for at påklage en kommunes afslag til en klageinstans. Dette gælder f.eks., hvis afslaget er en del af sagsbehandlingen i en sag, hvor der skal træffes afgørelse efter lovgivningen. Således kan f.eks. Ankestyrelsen også tage stilling til de retlige spørgsmål, der kan opstå i forbindelse med sagsbehandlingen i en sag, hvor kommunen skal træffe afgørelse om forhold, der kan indbringes for nævnene.

Borgeren kan altid klage til den ansvarlige for myndigheden. Denne klageadgang gælder uanset om der er tale om afgørelser, og uanset om der er en særlig klageinstans. I forhold til kommuner kan man klage til borgmesteren, og på samme måde kan der i regionsregi (herunder sygehusvæsen), påklages til regionsrådsformanden. Hos alle øvrige myndigheder klages til den lokale direktør/chef for myndigheden.

Hvis der ikke for kommunens eller regionens afslag på at skaffe en tolk er en særlig klageinstans, der kan behandle sagen, kan man rette henvendelse til de kommunale tilsynsmyndigheder, dvs. statsforvaltningen i den region, hvori kommunen eller regionen er beliggende. Dette gælder, uanset om afslaget er en afgørelse i forvaltningslovens forstand eller faktisk forvaltningsvirksomhed.

De kommunale tilsynsmyndigheder – statsforvaltningen og Økonomi- og Indenrigsministeriet som øverste tilsynsmyndighed – kan tage stilling til, om kommuner og regioner har handlet i strid med lovgivningen, herunder offentligretlige grundsætninger, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Endelig er der mulighed for at kontakte Ombudsmandsinstitutionen.

2. Kommuner

Når en borger har behov for at komme i kontakt med kommunen, skal kommunen sørge for, at borger og kommune kan kommunikere sammen. Det betyder, at kommunen skal vurdere, om der er behov for en tolk. Hvis det vurderes, at der er et tolkebehov, skal kommunen herefter sørge for at bestille en tolk. Kommunens forpligtigelse til at sørge for en tolk følger af sektoransvarlighedsprincippet.

I nogle tilfælde kan kommunen vurdere, at der ikke konkret er behov for tolk – det er en helt konkret afgørelse, der afhænger af samtalens forventede karakter, borgerens kompetencer, øvrige kommunikationsmuligheder osv.

Kommunens ansvar for at sikre en tolk gælder på alle de områder, hvor kommunen har ansvaret for udførelsen af opgaver, dvs. hele det sociale område, dagpasningsområdet, skoler, tekniske forvaltninger, kommunale forsyningsselskaber (vand, varme el), jobcentre osv. På sundhedsområdet gælder særlige regler, se nærmere nedenfor.

Vedrørende kommunale myndigheders kontering af udgifter til tolk gælder det generelt i henhold til reglerne i "Budget- og regnskabssystem for kommuner", at udgifter til tolkning i forbindelse med myndighedsafgørelser skal registreres som en administrativ udgift på hovedkonto 6 i den autoriserede kontoplan for kommuner.

Undervisningssektoren og den sociale sektor "smelter sammen" i folkeskolen. For borgeren er dette ligegyldigt, men internt i kommunen er det ikke ligegyldigt, hvor udgiften til tolk konteres. Her gælder specialitetsprincippet. En udgift til tolk i folkeskolen skal afholdes af skolevæsenet, og ikke kommunens socialafdeling. Der vil ofte være spørgsmål omkring bevillingskompetence netop mellem disse to områder, og sager må afgøres konkret – fx skal nogle hjælpemidler afholdes af socialafdelingen efter Serviceloven, mens andre kompenserende hjælpemidler skal afholdes af skolen. Afgrænsningen af, hvilket område, der skal dække hjælpemidlet kan eksempelvis ses i Vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning m.v., vejledning nr. 7 af 15. februar 2011. Afgørelser afgjort efter Serviceloven kan påklages til Ankestyrelsen.

2.1 Skoleområdet

Hvis døve forældre skal til møde i deres barns folkeskole, og mødet er arrangeret af skolen (forældremøde, skolekonsultationer, skolebestyrelsesmøder osv.), er det skolen, der skal sørge for en tolk.

Skal den døve forældre til et møde på skolen, som forældrene selv har arrangeret - fx når forældrerådet i 4. klasse inviterer alle forældre og børn i klassen til sommerfest med grillpølser på skolens legeplads - er der ikke tale om en aktivitet, der er arrangeret af skolen. Her kan der søges om tolk hos Tolkemyndigheden. Tolkningen vil i dette tilfælde være omfattet af den tidsubegrænsede tolkning.

Vælger hørehandicappede forældre at tage med barnet på 1. skoledag eller at komme og deltage i timerne til en forældredag, er der tale om aktiviteter, hvor skolen blot har "åbnet dørene", og hvor der i princippet ikke sker kommunikation mellem forældre og skole, men alene at man kan komme og kigge på hverdagen. Skolen skal da ikke sørge for tolk. Også dette eksempel er omfattet af Tolkemyndighedens ansvar. Tolkningen vil være omfattet af den tidsubegrænsede tolkning.

Går barnet på fri / privatskole eller efterskole, er det Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen der bevilliger tolk til barnets undervisning. Det er den pågældende skole, der skal ansøge om tolk i samarbejde med den stedlige PPR.

Er der behov for at deltage i forældremøder o. lign på fri- og privatskole eller efterskole, ansøges Tolkemyndigheden om bevilling til tolk til mødet.

2.2 Sundhedsområdet

Kommunerne er ansvarlige for en række opgaver på sundhedsområdet. For disse ydelser gælder, at Tolkemyndigheden er ansvarlig for at sikre tolk efter ansøgning, jf. bekendtgørelse nr. 945 af 27. juli 2010 om aktiviteter med tidsubegrænset tolkning til personer med hørehandicap.

I følgende tilfælde skal man således søge Tolkemyndigheden om bevilling til tolk:

- Konsultation hos kommunallæge, sundhedsplejerske og børnetandpleje (samt omsorgstandpleje)
- Kommunale forebyggelsesydelse (eksempelvis rygeafvænningskurser, vejledning hos kommunal diætist, deltagelse i informationsmøder og kursus omkring egen sygdom som led i patientuddannelseskursus).

- Pårørendes deltagelse i informationsmøder og kursus omkring sygdom som led i patientuddannelseskursus (pårørendekurser)
- Deltagelse i ryg- og svømmehold som led i genoptræningsforløb
- Behandling for misbrug, når behandlingen ydes efter sundhedsloven
- Deltagelse i mødre-/fædregrupper, når gruppen mødes uden sundhedsplejerske (Skal sundhedsplejersken deltage i mødet, er det omvendt kommunens ansvar at sikre, at kommunikationen mellem borger og sundhedsplejersken, og derfor skal kommunen sørge for en tolk.)
- Samtale med hjemmesygeplejerske

2.3 Arbejdsmarkedsområdet (Jobcenter)

Jobcentrene har siden 2010 bestået af både den gamle "AF" del, de kommunale dagpengeområder og kontanthjælpsområdet.

Når Jobcentret har kontakt til en borger, er det Jobcentrets ansvar at sikre tolk. Alle tilbud, der gives på Jobcentret, er ligeledes under sektoransvar.

Eksempler

- En kontanthjælpsmodtager skal til opfølgningssamtale med sin sagsbehandler: Jobcenter sikrer tolk
- En dagpengemodtager kommer i virksomhedspraktik: Jobcentret sikrer tolk
- En A-kassemodtager skal i et uddannelsesforløb på AMU. Jobcentret bevilliger forløbet og tolk hertil
- En tilmeldt arbejdsløs skal til jobsamtale – Jobcentret sikrer tolk
- En døv, som er i job, ønsker at skifte job. Den døve er således ikke arbejdsledig, og det er derfor undtagelsesvis Tolkemyndigheden, der sikrer tolk efter ansøgning herom.

Afgørelser om støtte til handicappede i erhverv træffes af jobcentrene, der har sektoransvar for arbejdsmarkedsområdet.

Har borgeren behov for at tale med jobcentret om støttemuligheder, skal jobcentret derfor sørge for tolk til samtalen. Jobcentrets forpligtigelse til at sørge for en tolk følger af både sektoransvarlighedsprincippet og også direkte af forvaltningslovens § 7.

Hvis der i en jobplan eller revalideringsplan er angivet forskellige forløb, fx et uddannelsesforløb på FVU eller AVU, skal Jobcentret sikre tolk til forløbet. Hvis borgeren skal på **FVU kursus** eller en **AVU uddannelse** er det Tolkemyndigheden der skal sørge for tolk, når følgende tre betingelser er opfyldte:

1. Uddannelsesforløbet er ikke et led i en jobplan
2. og uddannelsesforløbet sker på eget initiativ
3. og uddannelsesforløbet sker i fritiden

Enhver, der har tilmeldt sig jobcentret som ledig, skal ansøge jobcentret om tolk til støtte for jobsøgning, fx til jobsamtaler o. lign.

Hvis en døv borger er i job, men vil søge andet job og i den forbindelse skal til samtale, er det Tolkemyndigheden, der skal ansøges om tolk. Ligeledes hvis den døve medarbejder på sin arbejdsplads skal til fx fyraftensmøder, møder i lokal klub eller andet, der ikke direkte vedrører den hørehandicappedes arbejdsfunktion på arbejdspladsen.

Hørehandicappede i job kan til at løse kommunikationsproblemer (fx problemer med at kommunikere med chef eller kolleger) søge Jobcentret om hjælp og støtte, fx i form af personlig assistance til tolkning.

Har borgeren behov for at snakke med A-kasse eller fagforening, er det Tolkemyndigheden, der bevilliger tolk til samtalen. Dette gælder IKKE de samtaler og indsatser, der sker som følge af at jobcentret har udpeget en anden aktør til fx opfølgning af ledighedssager for Jobcentret. En del kommuner har netop indgået aftaler med A-kasser og fagforeninger om at disse afholder de lovpligtige opfølgningssamtaler for kommunen. Her følger ansvaret for at sikre tolk, med opgaven, jf. Retssikkerhedslovens § 43, stk. 2. Borgeren skal derfor anmode den anden aktør om at få tolk til samtalen. Reglen sikrer borgeren, at han ikke skal bekymre sig om, hvem der skal sikre tolk, men den siger ikke noget om, hvem der skal bære udgiften endeligt. Det må Jobcentret og den anden aktør blive enige om.

Kort resumeret:

- Skal borgeren til samtale med A-kasse eller fagforening fordi disse afholder samtaler på kommunens vegne som anden aktør, er det A-kassen eller fagforeningen der skal sikre tolk. Udgiften afholdes enten af jobcentret eller A-kasse/fagforening, alt efter hvorledes aftalen mellem dem er.
- Det samme gælder, såfremt A-kasse/fagforening har givet borgeren et tilbud efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats, på kommunens vegne (altså som anden aktør) – samtidig med tilbuddet, skal der tages stilling til tolkebistand.
- Skal borgeren til samtale med A-kasse eller fagforening udover ovenstående situationer, ansøges der om bevilling til tolk hos Tolkemyndigheden, der afholder udgiften.

3. Regioner

3.1 Sygehusbehandling

Ved behandling på et sygehus, skal sygehuset sørge for, at personalet kan kommunikere med borgeren.

Ved behandling forstås undersøgelse, diagnosticering, sygdomsbehandling, fødselshjælp, genoptræning, sundhedsfaglig pleje samt forebyggelse og sundhedsfremme i forhold til den enkelte patient.

Tolkebistand til hørehandicappede anses for at være en accessorisk del af sygehusbehandlingen. Udgiften hertil afholdes af sygehusvæsenet/regionen. Når en læge eller anden sundhedsperson i sygehusvæsenet skal have en samtale med en patient med et hørehandicap skal sygehuset derfor vurdere, om der er behov for en tolk. Såfremt den indlagte er et mindreårigt barn og en eller begge forældre er hørehandicappede, skal sygehuset tilbyde forældrene samtale om barnets behandling, helt på lige fod med, hvad man ville gøre med hørende forældre. Det skal således vurderes, hvordan behandlingen kan drøftes med barnets forældre på betryggende vis. Hvis en samtale med forældrene kræver tolkebistand vil en sådan skulle tilkaldes. Det bemærkes i den forbindelse, at det ofte vil være problematisk at lade barnet selv tolke for sine forældre.

I det omfang en borger som led i behandlingsgarantien er henvist fra et offentligt sygehus til et privat hospital for at modtage en given behandling, er det derfor regionen, der skal afholde udgiften til tolkebistand til pågældende patient såfremt det – som ovenfor – vurderes, at der er behov for tolkebistand i forhold til behandlingen.

Såfremt en hørehandicappet borger selv finansierer en behandling på privathospital, kan vedkommende ansøge Tolkemyndigheden om tolk til behandlingen. Tolkningen vil være omfattet af den hørehandicappedes timebank.

3.2 Praktiserende læger, praktiserende speciallæger mv.

Regionerne er ansvarlige for at tilvejebringe tilbud om behandling hos praktiserende sundhedspersoner efter sundhedslovens afsnit V.

Tolkemyndigheden sikrer efter ansøgning hørehandicappede tolkebistand i forbindelse med ydelser i praksissektoren, i det omfang der ydes offentligt tilskud

til ydelsen, jf. bekendtgørelse nr. 945 af 27. juli 2010 om aktiviteter med tidsbegrænset tolkning til personer med hørehandicap:

I følgende tilfælde, kan man således ansøge Tolkemyndigheden om bevilling til tolk:

- Konsultation ved vagtlæge
- Konsultation ved praktiserende læge
- Konsultation ved speciallæge (bl.a. psykiater)
- Konsultation ved øjenlæge og Statens øjenklinik
- Screening, ultralydsscanning og røntgen (offentlig) som foregår hos privat praktiserende speciallæge
- Tandlæge, tandtekniker o. lign.(tilskudsberettiget behandling)
- Ægtefælles, samlevers, registreret partners eller faders deltagelse i fødsel mv.(fødselsforberedelse samt fødsel)
- Psykolog (tilskudsberettiget konsultation hos psykolog og tilskudsberettiget deltagelse i gruppeterapi)
- Fysioterapi mm (tilskudsberettiget behandling hos fysioterapeut, kiropraktor og fodterapeut)
- Såfremt man som gravid ønsker at deltage i et fødselsforberedende kursus hos en privat jordemoder, ansøges Tolkemyndigheden om bevilling til tolk efter en særlig pulje.

Ansøgning om tolk til ikke lægehenvist behandling herunder alternativ behandling, indgives til Tolkemyndigheden. Tolkningen vil her ske efter en særlig pulje, og belaster således ikke borgerens timebank.

4. Uddannelsesområdet

Kvalitets- & Tilsynsstyrelsen sikrer tolk til alle hørehandicappede, der tager en kompetencegivende uddannelse på fx teknisk skole eller universitet. Det er den enkelte uddannelsesinstitution, der sikrer en tolk under uddannelsen. Man kontakter derfor uddannelsesinstitutionen. Uddannelsesinstitutionen får efter ansøgning refunderet sine tolkeudgifter ved Kvalitets- & Tilsynsstyrelsen.

Kvalitets- & Tilsynsstyrelsen (KTS) yder gennem SPS-ordningen tilskud til tolkebistand til døve og personer med hørehandicap på ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser, der er omfattet af enten "Bekendtgørelse om særlige tilskud til specialpædagogisk bistand ved ungdomsuddannelser m.v." (BEK 873 af 1. september 2008) eller "Bekendtgørelse af lov om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser" (LBK 210 af 1. marts 2007).

Det er den enkelte uddannelsesinstitution, der ansøger om tolkebistanden på eleven eller den studerendes vegne, og man skal derfor i første omgang kontakte studievejledningen ved uddannelsesstedet. Uddannelsesinstitutionen får efter ansøgning refunderet sine tolkeudgifter ved Kvalitets- & Tilsynsstyrelsen.

SPS-ordningen yder tilskud til faglige, obligatoriske aktiviteter på uddannelsen, hvilket omfatter eksempelvis undervisning, eksaminer, vejledninger, praktikforløb, rustures og obligatoriske studietures faglige elementer.

Hvis man deltager i undervisning på **aftenskole eller andre kurser**, der er oprettet efter **Folkeoplysningsloven**, er det kursusudbyderen, som skal sørge for tolk.

Undervisning efter Folkeoplysningsloven, skal være etableret af en folkeoplysende forening med vedtægt, skal være almennyttig og åben for alle.

Ifølge § 44 stk. 2 i Folkeoplysningsloven giver Kulturministeriet efter ansøgning tilskud fortrinsvis til dækning af transportudgifter for handicappede.

5. Statsforvaltning

Statsforvaltningen er eksempler på statslige regionale myndigheder.

Den statslige myndighed skal sikre tolk, når der er mundtlige henvendelser og kontakt med borgere. Hvis man således skal til samtale i eksempelvis Statsforvaltningens familieretsafdeling i forbindelse med skilsmisse eller en sag om samvær med sit barn, skal Statsforvaltningen sørge for en tolk.

Man skal huske at gøre Statsforvaltningen opmærksom på sit behov for tolk. Statens forpligtelse til at sørge for en tolk følger ligeledes af sektoransvarlighedsprincippet.

6. Politi

Politiet er ligeledes en statslig myndighed, og Politiet har sektoransvar, når man har brug for kontakt til dem. Det vil være en god ide på forhånd at gøre politiet opmærksom på, at man kommer, og at man har brug for tolk.

Som omtalt under kommunens forpligtelser, er det helt ligegyldigt om det er politiet eller borgeren, der har taget initiativ til mødet – det afgørende er mødets

indhold og karakter. Henvender en borger sig således ved politiet for at foretage en anmeldelse, er det politiet, der skal sikre, at kommunikationen med borgeren kan foregå betryggende også for borgeren.

Når politiet under en politimæssig opgave kommer ud til døve borgere, eksempelvis et husspektakel, skal politiet vurdere behovet for tolk, se sidst i dette notat om denne vurdering.

Hvis henvendelsen ikke drejer sig om noget politimæssigt, men fx at man vil søge job hos politiet, er det enten Jobcentret eller Tolkemyndigheden, man skal kontakte alt afhængigt af, om man er arbejdsledig eller i job.

Det er også politiet, der har ansvar for tolk til teori**prøve og køreprøve**.

Tolk til teori**undervisning** og køre**undervisning** hører under Tolkemyndigheden.

Behov for tolk ved bilsyn sikres af Tolkemyndigheden.

7. Domstole

Når der er behov for tolkebistand til hørehandicappet borger, som skal møde i retten som sigtet, tiltalt eller vidne i en straffesag, sørger politiet eller retten for at indkalde en tolk. Det er statskassen, som afholder udgifterne til tolken.

Ved alle civile retssager inkl. fogedret og skifteret er det Tolkemyndigheden, der sikrer tolk efter ansøgning.

Tolkemyndigheden bevilliger ligeledes tolk til advokatbistand i civile sager, herunder også skilsmisssager.

Indkaldes man som vidne eller afhøring i en civil retssag, er det også Tolkemyndigheden, der sikrer tolk efter ansøgning.

Ved møde med notar i forbindelse med oprettelse af testamente, ansøges der ligeledes hos Tolkemyndigheden. Det er den person, der anmoder retten om en notarialforretning, som skal sørge for, at der medvirker en tolk, hvis der er behov for det.

8. Kirke

8.1 Folkekirke samt godkendte trossamfund:

Folkekirken har for at leve op til sit sektoransvar oprettet 3 døvemenigheder i henholdsvis, Fredericia, Aalborg/Aarhus samt København. Disse 3 menigheder skal selv sørge for at servicere folkekirkens døve medlemmer, herunder sikre tolk til gudstjenester. I Døvemenighederne foregår det i praksis ved at præsterne lærer tegnsprog.

Ligeledes er der i folkekirken også et særligt arbejde for hørehæmmede. Der er ansat to landsdelspræster for hørehæmmede. Den ene dækker området øst for Storebælt. Den anden dækker området vest for Storebælt. Der er i hver af de to landsdele et udvalg for hørehæmmede, som er med til at tilrettelægge det kirkelige arbejde for hørehæmmede.

Ved alle andre menigheder under folkekirken, kan borgerne søge Tolkemyndigheden om tolk til gudstjeneste, borgerrettede religiøse handlinger (eksempelvis dåb, konfirmation, bryllup, begravelse, indsættelse af præst, konfirmationsforberedelse osv).

Deltagelse i menighedsrådsarbejdet vil for menighedsrådsmedlemmer være dækket af tolk efter ansøgning til Tolkemyndigheden. Ligeledes kan Tolkemyndigheden ansøges om dækning til tolkning i forbindelse med indsættelse af en præst.

8.2 Ikke godkendte trossamfund

Ved ikke godkendte trossamfund, skal der anvendes timebank. På www.familiestyrelsen.dk fremgår af en liste, hvilke godkendte trossamfund der er i Danmark.

9. Hvordan vurderer man, om der skal anvendes tolk?

Når en myndighed skal vurdere behovet for at rekvirere en tolk, er der flere faktorer man skal inddrage i vurderingen.

a) Mødets forventede indhold

Er det en borger, der vil spørge om vej eller åbningstider, er behovet for tolk anderledes, end hvis mødet omhandler emner af betydning for en sag eller et

forløb. Jo større betydning sagen har for borger eller myndighed, desto vigtigere er det, at myndigheden har sikkerhed for at samtalens indhold er ensartet forstået af myndighed og borger.

b) Alternative kommunikationsmuligheder

Ved simple beskeder kan man eventuelt ty til at kommunikere på andre måder – eksempelvis ved brug af skriftlig kommunikation. Dette kan tillades, såfremt indholdet i kommunikationen er ukompliceret, og af mere underordnet betydning. Et eksempel kan være en borger, der ønsker at vide noget om åbningstider.

Så snart kommunikationen mellem borger og myndighed bliver blot en smule mere kompliceret, skal der overvejes om der skal rekvireres en tolk.

Generelt skal man være meget varsom med at anvende skriftlig kommunikation med døve. En person der har problemer med skriftlig kommunikation, vil typisk undlade at gøre opmærksom herpå (uanset om man har et hørehandicap eller ej), og man kan hurtigt komme i en situation, hvor myndighed og borger får en helt forskelligt opfattelse af indholdet af en kommunikation.

c) Mulighed for at lade pårørende tolke

Nogle gange tilbyder andre private at tolke for borgeren - det kan være venner, bekendte eller pårørende. Man skal her huske i sin vurdering at overveje etikken i at gøre brug af disse oversættere. Eksempelvis vil det kunne være problematisk at lade pårørende tolke en samtale mellem sygehuset og et døvt forældrepar, om et hørende barns behandling. Myndigheden har ansvaret for, at forældrene forstår sygehusets budskaber. Når tolken ikke er personligt uafhængig af situationen, vil der være stor fare for at forældrene ikke får den information lægen giver.

Mange andre myndigheder er i samme situation: de oplysninger der drøftes med borgeren under møde kan være kompromitterende og kun professionelle tolke ved, hvordan de skal håndtere dette.

Der kan også under samtaler komme oplysninger frem i sagen, som den døde ikke ønsker at andre ved noget om, og en ikke-uddannet tolk har ikke den store viden om tavshedspligt og etik, som en uddannet tegnsprogstolk har qua sin uddannelse.

Det forekommer også, at pårørende der tolker, ikke oversætter korrekt – dette ikke kun når de ikke selv forstår budskabet, men også i misforstået hensyntagen til borgeren der tolkes for.

Pårørende der tolker, vil også kunne komme i vanskelige dilemmaer omkring de informationer de "udsættes" for, uden at have værktøjer til at bearbejde dette.

d) Hvem skal man tale med

Myndigheden skal altid vurdere, om samtalen er nødvendig. Det kan her være en hjælp at støtte sig op af Forvaltningslovens partsbegreb, for parter i en sag er altid umiddelbart vigtige at kommunikere med. Man kan ligeledes inddrage, om en tilsvarende henvendelse fra en hørende ville give anledning til en samtale om sagen. Hvis ja, bør den døve sikres tolk.

I forbindelse med behandling på sygehuse, kan en overvejelse af, om man ville have drøftet sagen/behandlingen med en tilsvarende hørende. Hvis dette er tilfældet, så bør man sikre tolk til samtalen.

Patienten selv er naturligvis altid vigtig, men også pårørende kan det i nogle tilfælde være vigtigt at samtale med om behandlingsforløbet. Igen kan en rettesnor være, at såfremt man ville gennemføre samtalen med en hørende, skal man ligeledes kommunikere med den døve pårørende.

Ved mindreåriges patienter indlæggelse, er det naturligvis altid relevant at drøfte behandlingen med forældre, ligesom disse kan have mange spørgsmål, der skal besvares.

En velmenende nabo der under besøg på sygehuset godt lige vil drøfte sygdomsforløbet med sygehuspersonalet, vil personalet normalt afvise, og at naboen er døv ændrer ikke herved.

Normalt er det ligegyldigt, hvem der har taget initiativ til mødet – en borger der pludselig møder op ved skranken, har samme ret til vurdering af tolkebehov, som den borger myndigheden selv har bedt om at komme til møde.

Fjerntolkning

Tolkemyndigheden udførte i 2011-2012 en række forsøg med tolk via internettet (video- og fjerntolkeforsøgene). Forsøgene har vist, at det er meget individuelt, hvorledes tolkebrugeren oplever fjerntolkning – nogle bliver rigtig glade for denne tolkeform, andre har svært ved at aflæse tolken når denne tolker på en 2-dimensionel skærm.

Tolkemyndigheden har siden 2013 haft fjerntolkning på tegnsprog i ordinær drift. Tolkemyndighedens brugere kan således frit benytte fjerntolkning til aktiviteter, der hører under Tolkemyndighedens ansvarsområde.

Såfremt en døv bøger ønsker at anvende fjerntolk til at kontakte andre sektorer, vil tolken først afklare betalingsspørgsmålet med den pågældende myndighed. Det bemærkes, at sektoransvarlighedsprincippet er gældende også for fjerntolkning. En fjerntolkning er typisk meget billigere end en gennemfør fysisk tolkning.

Tolkemyndigheden har i 2015 indført mulighed for at andre sektorer direkte kan anvende fjerntolkning efter anmodning, med afregning fra Tolkemyndighedens Tolkeportal. Herved sikres den bedst mulige pris for fjerntolkesessionen for den pågældende myndighed.

Som udgangspunkt bør der vælges den tolkeform, der for brugeren giver den sikreste kommunikation. Et udgangspunkt er, at når der er vurderet, at der er behov for tolkning, så sker valget af tolkeform i tæt samarbejde med tolkebrugeren.

Ankestyrelsen har i principafgørelse 78-12 afgjort, at en tolkebruger kunne vælge mellem fjerntolk og fremmødt tolk. Afgørelsen vedrører tolkning på arbejdsmarkedsområdet, der henhører under jobcentrene. Jobcentret havde bevilliget tolk som personlig assistance til brug for tolkebrugeren i dennes job som frisør, men brugeren ønskede en fysisk fremmødt tolk. Ankestyrelsen skriver i sin afgørelse: *“ Vi finder, at der kun kan bevilges personlig assistance i form af fjerntolkning/videotolkning, såfremt den pågældende godkender fjerntolkning/videotolkning som assistanceordning”.*

Det er uafklaret om princippet kan overføres til andre områder. I den konkrete sag begrunder Ankestyrelsen sin afgørelse med, at det fremgår af reglerne om personlig assistance, at den handicappede skal godkende assistenten.

Til slut bemærkes, at en myndighed ikke skal sikre samtykke og særskilt tavshedserkæring ved anvendelse af tegnsprogstolk. Tolken deltager ikke i samtalen, det er den døde selv der snakker. Alle tegnsprogstolke der anvendes af Tolkemyndigheden er uddannede tolke, og har tavshedspligt.

Tolkemyndigheden kan hjælpe andre sektorer og myndigheder med at finde tolk!

Tolkemyndigheden har nogle af markedets bedste prisaftaler, og i Tolkeportalen et meget fleksibelt værktøj.

Dette stiller vi til rådighed for alle landets andre myndigheder.

Såfremt en anden myndighed eller offentlig instans ønsker at gøre brug af Tolkemyndighedens tilbud, kommer vi gerne ud og orienterer om dette.

Bo Kragelund

5. marts 2016